

Viltkorridorer og tilrådninger

- vurderinger omkring utforming av funksjonelle viltkorridorer

Fra: Per Gustav Thingstad, NTNU Vitenskapsmuseet (2012)

Andreassen mfl. (1995) summerer opp den kunnskapen vi har om viltkorridorer. De viser at slike lineære habitater har ulik funksjon for ulike arter, men generelt har de noen viktige strukturelle parametere som lengde, bredde, kontinuitet og knutepunkt.

Lengden har betydning for bruken. Med økende lengde reduseres sannsynligheten for at et enkeltindivid skal bevege seg gjennom hele korridoren, mens en kort korridor kan brukes daglig, vil en lengre korridor helst bli benyttet av dyr i spredningsfaser eller under sesongvandring.

Bredden er en helt sentral parameter. En smal korridor vil være sterkt påvirket av kanteffekter fra omliggende områder (primært forstyrrelse, men også økt predasjonsrisiko for mange arter). Spesielt større arter synes ikke å få tilfredsstilt sine arealkrav i smale korridorer. På en annen side vil en bred korridor kunne senke viltets bevegelseshastighet gjennom korridoren.

Kontinuitet eller i hvor stor grad korridoren er sammenhengende uten brudd påvirker også viltet spredningssuksess betydelig. Et brudd i korridoren kan redusere eller helt forhindre viltets bevegelse. Habitatet i bruddsonen påvirker imidlertid effekten, et skoghabitat som møter ei beitemark har en langt mindre avsperrende virkning enn om bruddet er forårsaket av infrastruktur som veier/jernbane eller bebyggelse (som må betraktes som viltfiendtlige arealer). De fleste fuglearter og storvilt vil akseptere kortere bruddsoner, mens de for mange småpattedyr vil kunne oppleves som bastante barrierer. En annet uheldig effekt av brudd i korridoren er at den retningsbestemte bevegelsen i gjennom korridoren lett kan brytes.

Knutepunkter eller utvidelse av egnet/-e habitat/-er (her i praksis skogområder) er videre viktig innenfor lengre viltkorridorer. Her kan viltet «stå» i kortere eller lengre perioder gjennom lengre vandring, og søke dagtilflukt mot forstyrrelser under vandringen gjennom lengre korridoren.

Fortsatt gjenstår mye forskning omkring effektiviteten av ulike «designete» korridorer, men flere studier/«guidelines» angir 50-60 m som en minimumsbredde for korridorer i tilknytning til kantskog på hver side langs vassdrag. Viltkorridorer kan imidlertid bli kategorisert alt etter sin bredde. Typisk nok vil flere arter kunne benytte korridorene med økende bredde, men bredde – lengde forholdet, så vel som kvalitet og design er vel så viktig (Fleury 1997). Smale korridorer vil være under skadelig påvirkning av ulike kanteffekter som predasjon, forstyrrelser, og avrenning av næringsstoffer og kjemikalier. Noen av disse kanteffektene vil være avhengig av topografiske forhold i landskapet.

Viltkorridorer kan under spesielle forhold «designes» som «stepping stones». Dette innebærer at egnete flekker med resthabitater ligger på linje med hverandre gjennom et landskap. Dermed kan dyrene vandre/fly mellom dem, og slik krysse det landskapsrommet som uten disse tilfluktsstedene ville ha blitt betraktet som alt for farlig til å bevege seg igjennom. Dette betinger imidlertid at arealene mellom de egnete resthabitatene ikke blir betraktet som alt for «fiendtlige». I praksis kan en se for seg at slike «stepping stones» habitater kan fungere i et landbrukslandskap, men ikke dersom de blir omgitt av infrastruktur og bebyggelse.

På grunnlag av den foreliggende kunnskap er det anbefalt at lengre korridorer som skal binde sammen større landskapstyper (som skogen i Bymarka og omliggende skogsområder),

ravinelandskap og dalbotner minst bør ha en bredde på 300 m, mens mer lokale og korte forbindelser mellom gjensatte habitatflekker som f.eks. raviner, våtmarker og skogsdrag kan klare seg med en mindre bredde. F.eks. vil ravinedaler, og da spesielt oppe på kanten av disse, representere naturlige ledelinjer gjennom kulturlandskap. Ravinedalene gir dessuten viltet bedre muligheter for avskjerming mot forstyrrelse enn viltkorridorer gjennom flatt terreng. Disse kan derfor fungere bra selv om de måtte bli en del smalere enn det som er påkrevd i et mer åpent landskap. Det er spesielt i gjennom slike ravinelandskap det er aktuelt å legge ut lokale korridorer, som har en anbefalt bredde på minimum ca. 50 m.

Ut fra dagens situasjon i Trondheim kommune, der det spesielt er kritisk med forbindelsene mellom Bymarka og de omliggende skogtraktene, som etter hvert begynner å få en betydelig avstand. Dette innebærer at en bør sikre minst 300 meter brede korridorer mellom disse skoglandskapene. Skulle likevel eksisterende infrastruktur og bebyggelse umuliggjøre en slik bredde på partier av viltkorridoren, er det viktig at disse «flaskehalsene» blir kortest mulig, og at det tas spesielle hensyn til bevare eller skape gode knutepunkter på begge sider av flaskehalsen, og at det er god visuell kontakt mellom disse knutepunktene.

Lokale viktige korridorer må også sikres i blant annet ravinedaler gjennom kommunens landbrukslandskaper. Dette innebærer blant annet at en opprettholder mest mulig sammenhengende skog i disse ravinene. På kortere strekninger gjennom et landbrukslandskap kan slike viltkorridorer også fungere via spredte, litt større restbestander med skog som ligger spredt gjennom korridoren. Disse skogbestandene vil da fungere som «stepping stones».

I praksis vil det over lengre strekninger i et kulturlandskap oftest ikke være mulig å finne sammenhengende skogstrukturer med 300 meters bredde. I slike tilfeller må en sikre seg mot at de tilgrensende arealene der korridoren må gå gjennom mer åpne landskaper ikke blir betraktet som alt for «fiendtlige» habitater, dvs. at disse ikke blir/er bebygde med infrastruktur, industribygg, boligmasser, høye gjerder med mere. Premissene for en faglig tilrådning for design av de mulige viltkorridorene mellom Bymarka og omliggende skogområder blir da som følger:

- Bredden på viltkorridoren bør være minst 300 m.
- En bør søke å få lagt korridorene mest mulig på en rett linje gjennom landskapet. Dersom en skulle støte inn mot «fiendtlige» habitat på den ene siden, må bredden i så fall likevel søkes utvidet på motsatt side.
- Når korridoren går gjennom et kulturlandskap med åpne naturtyper må en sikre at det innenfor korridoren er tilstrekkelig med skogteiger med minimum 300 m bredde. Disse vil fungere som kvile-/dagområder (knuteområder) under viltets vandring gjennom de mer åpne delene av korridoren.
- Følgelig kan en over kortere strekninger tillates bruddsoner i skogkorridorer, men da må disse bruddsonene inneholde flest mulige «stepping stone»-habitater (i praksis «skogøyer») som ligger mest mulig på linje gjennom det åpne landskapet. Samtidig må heller ikke habitatene mellom «stepping stones» bli betraktet som alt for «fiendtlige» for viltet.
- Det er også et poeng å legge korridorer slik at de kan lede viltet bort fra de mest trafikkfarlige passasjene med E6 og annen infrastruktur.